

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

29. 04. 2024. – 03. 05. 2024.

ODJEL ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

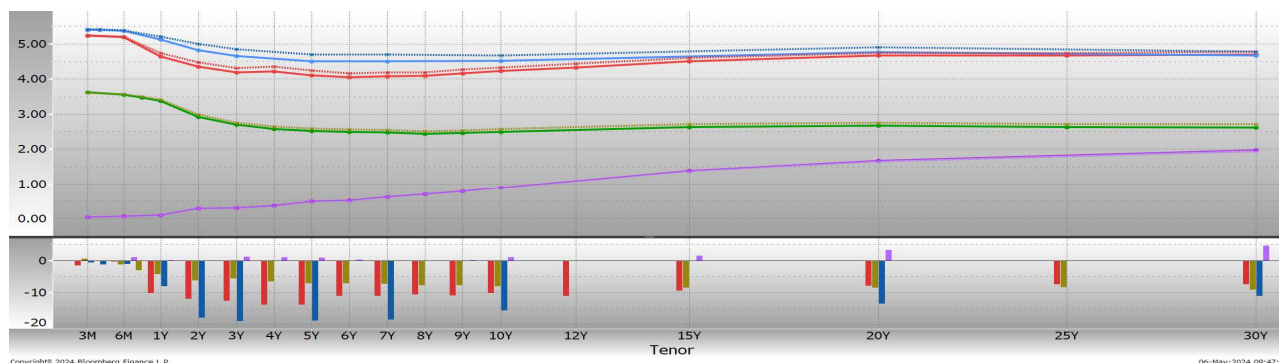
Sarajevo, 06. 05. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINACIJSKIM TRŽIŠTIMA
29. 04. 2024. – 03. 05. 2024.**Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice**

Prinosi	Eurozona			SAD			Velika Britanija			Japan		
	26.4.24	-	3.5.24	26.4.24	-	3.5.24	26.4.24	-	3.5.24	26.4.24	-	3.5.24
2 godine	2,99	-	2,92	4,99	-	4,82	4,48	-	4,36	0,29	-	0,29
5 godina	2,59	-	2,51	4,69	-	4,50	4,24	-	4,10	0,48	-	0,49
10 godina	2,58	-	2,50	4,66	-	4,51	4,32	-	4,22	0,89	-	0,90

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	26.4.24	-	3.5.24
3 mjeseca	3,630	-	3,650
6 mjeseci	3,563	-	3,550
1 godina	3,437	-	3,388

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zeleno), SAD (plavo), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasto) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 03.05. 2024. godine (pune linije) i 26. 04. 2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

OECD je objavio ažurirane prognoze ekonomskog rasta prema kojima se sada očekuje globalni rast od 3,1% ove godine i 3,2% u 2025. godini, što je poboljšanje u odnosu na prognoze iz veljače (2,9% i 3,0%, respektivno). Revizija navise u tekućoj godini je vođena povećanjem prognoze rasta u SAD u istom razdoblju.

EUROZONA

Prinosi obveznica Eurozone su u odnosu na prethodni tjedan zabilježili pad duž cijele krive. Prinosi njemačkih obveznica su smanjeni između 6 i 8 baznih poena, a prinosi italijanskih obveznica između 9 i 11 baznih poena. Tijekom tjedna prinosi su bilježili volatilna dnevna kretanja. Na početku tjedna zabilježen je pad prinosa, da bi već u utorak došlo do izraženijeg rasta nakon objavljenih pozitivnih podataka o rastu BDP-a i padu stope inflacije u Eurozoni. Ipak nakon praznika su prinosi u četvrtak ponovno smanjeni nakon objavljivanja lošijih podataka o prerađivačkom sektoru u Eurozoni. Dodatni pad prinosa je zabilježen na kraju prošlog tjedna pod utjecajem povećanih očekivanja, da bi ciklus smanjenja kamatnih stopa Feda mogao započeti prije kraja ove godine, a nakon što su objavljeni slabiji podatci od očekivanih za tržište rada.

Članovi UV ECB su još jednom potvrdili da je veoma izvjesno da u lipnju ECB smanjiti kamatne stope, pod pretpostavkom da ne dođe do većih promjena u ekonomiji. Ipak, za daljnja kretanja kamatnih stopa većina njih i dalje ukazuje na potrebu za opreznost, odnosno da putanja nakon lipnja nije izvjesna. Kao argument za to navodili su neizvjesnost po pitanju rasta plaća (što može utjecati na povećanu inflaciju), geopolitičke rizike i slično.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica rabljenja ili nemogućnosti rabljenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih temeljem njih.

U najnovijim prognozama OECD-a je navedeno da će Njemačka nastaviti “zavlačiti” Eurozonu. Povećana je prognoza ekonomskog rasta Eurozone na 0,7% ove godine (prethodno je prognozirano 0,6%) i 1,5% sljedeće godine (prethodno 1,3%) jer niža inflacija potiče kupovnu moć domaćinstava i otvara put za smanjenje kamatnih stopa.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih indikatora za Eurozonu

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije – EZ (prelim.) TRAV	2,4%	2,4%	2,4%
2.	Temeljna stopa inflacije – EZ (prelim.) TRAV	2,6%	2,7%	2,9%
3.	Proizvođačke cijene – Francuska (G/G) OŽUJ	-	-7,5%	-5,5%
4.	Proizvođačke cijene – Austrija (G/G) OŽUJ	-	-6,3%	-6,4%
5.	Proizvođačke cijene – Italija (G/G) OŽUJ	-	-12,7%	-14,2%
6.	BDP – EZ (Q/Q) prelim. I. kvartal	0,1%	0,3%	-0,1%
7.	BDP – Njemačka (Q/Q) prelim. I. kvartal	0,1%	0,2%	-0,5%
8.	BDP – Francuska (Q/Q) prelim. I. kvartal	0,1%	0,2%	0,1%
9.	BDP – Austrija (Q/Q) I. kvartal	-	0,2%	0,0%
10.	BDP – Italija (Q/Q) prelim. I. kvartal	0,1%	0,3%	0,1%
11.	BDP – Španija (Q/Q) prelim. I. kvartal	0,4%	0,7%	0,7%
12.	BDP – Belgija (Q/Q) prelim. I. kvartal	-	0,3%	0,3%
13.	BDP – Irska (Q/Q) prelim. I. kvartal	-	1,1%	-3,4%
14.	PMI indeks prerađivačkog sektora – EZ (final.) TRAV	45,6	45,7	46,1
15.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G) OŽUJ	1,4%	0,7%	-0,6%
16.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G) OŽUJ	1,2%	1,0%	-0,1%
17.	Maloprodaja – Njemačka (G/G) OŽUJ	-0,7%	-2,7%	2,2%
18.	Potrošnja stanovništva – Francuska (G/G) OŽUJ	0,1%	0,5%	-0,7%
19.	Stopa nezaposlenosti – EZ OŽUJ	6,5%	6,5%	6,5%
20.	Stopa nezaposlenosti – Njemačka TRAV	5,9%	5,9%	5,9%
21.	Stopa nezaposlenosti – Italija OŽUJ	7,5%	7,2%	7,4%
22.	Stopa nezaposlenosti – Belgija OŽUJ	-	5,5%	5,5%
23.	Stopa nezaposlenosti – Irska TRAV	-	4,4%	4,1%
24.	Stopa nezaposlenosti – Grčka OŽUJ	-	10,2%	10,8%

SAD

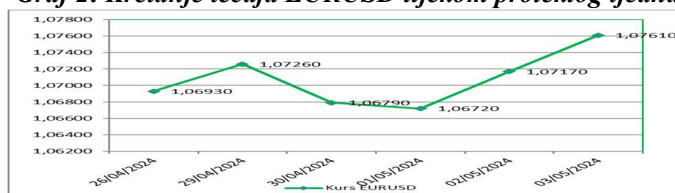
FOMC je na sjednici završenoj u srijedu, sukladno očekivanjima, zadržao referentnu kamatnu stopu u ciljanom rasponu 5,25 – 5,50%. Odluka o zadržavanju referentne kamatne stope je donesena jednoglasno, a ovo je ujedno šesti put zaredom da je Fed zadržava na trenutačnoj razini. Predsjednik Feda Powell je odbacio mogućnost povećanja kamatnih stopa, ublažavajući zabrinutost da centralna banka vjerojatno neće moći obuzdati inflaciju. Powell je ponovio stav da kreatori monetarne politike žele biti više uvjereni da se inflacija smanjuje prije nego što donesu odluku o smanjenju kamatnih stopa. Istakao je i da bi kreatori monetarne politike u drugim zemljama mogli smanjiti kamatne stope brže od SAD-a uslijed zabrinutosti za usporavanje ekonomskog rasta. Fed je najavio smanjenje limita vezanog za kupovine trezorskih zapisa na 25 milijardi USD sa 60 milijardi USD mjesečno, dok je zadržao limite vezane za vrijednosne papire osigurane hipotekom (MBS) na 35 milijardi USD. Prema trenutačnim očekivanjima tržišnih sudionika prvo smanjenje kamatnih stopa bi moglo uslijediti u studenom, iako i rujan ostaje mogućnost. Nakon objavljivanja lošijih podataka sa tržišta rada u petak očekivanja vezana za smanjenje referentne kamatne stope Feda u ovoj godini od strane tržišnih sudionika su povećana na 46 baznih poena sa 40 baznih poena, koliko su iznosila dan ranije.

OECD je povećao prognozu rasta gospodarstva SAD na 2,6% za ovu godinu, u odnosu na prethodno prognoziranih 2,1%. Međutim, očekuje se da će američka ekonomija usporiti na 1,8% naredne godine, nešto manje od prethodno prognoziranih 1,7%.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje	
1.	PMI indeks uslužnog sektora F	TRAV	51,0	51,3	51,7
2.	ISM indeks uslužnog sektora	TRAV	52,0	49,4	51,4
3.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	26. trav	-	-2,3%	-2,7%
4.	Trgovinska bilanca (u mlrd USD)	OŽUJ	-69,8	-69,4	-69,5
5.	Indeks potrošačkog povjerenja	TRAV	104,0	97,0	103,1
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	27. trav	211.000	208.000	208.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	20. trav	1.790.000	1.774.000	1.774.000
8.	Stopa nezaposlenosti	TRAV	3,8%	3,9%	3,8%
9.	Promjena zaposlenih nefarmerski sektor	TRAV	193.000	167.000	243.000
10.	Promjena zaposlenih privatni sektor	TRAV	165.000	223.000	177.000
11.	Promjena zaposlenih prerađivački sektor	TRAV	5.000	8.000	-4.000
12.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	TRAV	49,9	50,0	51,9

Graf 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom proteklog tjedna

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio rast sa razine od 1,0693 na razinu od 1,0761.

VELIKA BRITANIJA

Prinosi obveznica Velike Britanije su smanjeni između 10 i 14 baznih poena tijekom prošlog tjedna.

OECD je revidirao prognoze ekonomskog rasta Velike Britanije na 0,4% za 2024. godinu, što je smanjenje u odnosu na predviđanje od 0,7% u veljači. Također, predviđa se da će ekonomski rast za narednu godinu biti samo 1,0%, u usporedbi sa ranijom prognozom od 1,2%. To implicira da će ekonomski rast Velike Britanije zaostajati za rastom Francuske i Njemačke sljedeće godine. Očekuje se i da će Velika Britanija doživjeti brži rast potrošačkih cijena 2024. i 2025. godine.

News je objavio da je BoE revidirala svoje procjene vezane za ukupne gubitke koji se očekuju od kupovine obveznica u okviru programa kvantitativnih olakšica, predviđajući da će se gubitci materijalizirati u narednoj deceniji. Ovi gubitci, koje su pokrili porezni obveznici, izazvali su političku debatu. BoE predviđa neto gubitak od 85 milijardi GBP do 2034. godine, u odnosu na prethodnu procjenu od 80 milijardi GBP.

Planovi ministara u Velikoj Britaniji da smanje beneficije za pojedince sa dugotrajnim invaliditetom i drugim zdravstvenim stanjima imaju za cilj suzbijanje eskalacije socijalnih izdataka, predlažući prilagodbu podobnosti za individualnu pomoć (eng. Personal independence payments), koju trenutačno prima 2,6 milijuna radno sposobnih odraslih osoba. Premijer Sunak se zalaže za ove promjene, navodeći kao razlog zlouporabu sustava i zagovarajući smanjenje oslanjanja na beneficije. Direktor financijskog regulatora (FCA) Rathi je izrazio skepticizam prema privatnim dioničkim skupinama koje predstavljaju sustavni rizik. Rathi je naglasio važnost sveobuhvatnog razumijevanja dokaza prije implementacije regulatornih mjera.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno	Prethodno
				stanje	razdoblje
1.	PMI kompozitni indeks (final.)	TRAV	54,0	54,1	52,8
2.	PMI indeks uslužnog sektora (final.)	TRAV	54,9	55,0	53,1
3.	PMI indeks prerađivačkog sektora	TRAV	48,7	49,1	50,3
4.	Promjena zvaničnih rezervi (u milijunima USD)	TRAV	-	13,0	2.310
5.	Monetarni agregat M4 (G/G)	OŽUJ	-	0,5%	-1,0%
6.	Neto potrošački krediti (u milijardama GBP)	OŽUJ	1,5	1,6	1,4
7.	Broj odobrenih hipotekarnih kredita (u '000)	OŽUJ	61,5	61,3	60,5
8.	Nationwide indeks cijena kuća (G/G)	TRAV	1,2%	0,6%	1,6%

Tijekom proteklog tjedna GBP je deprecirala u odnosu na EUR pa je tečaj EURGBP zabilježio rast sa razine od 0,85599 na razinu od 0,85778. GBP je aprecirala u odnosu na USD pa je tečaj GBPUSD povećan sa razine od 1,2493 na razinu od 1,2547.

JAPAN

U ponedjeljak i petak financijsko tržište u Japanu je bilo zatvoreno zbog praznika. Iako su se pojavile špekulacije o valutnoj intervenciji na deviznom tržištu, kako bi se spriječila daljnja deprecijacija JPY, zvanične potvrde o tome nije bilo. Diplomata Kanda suzdržao se od potvrde valutne intervencije, ali je naglasio spremnost da se suprotstavi ekstremnim fluktuacijama valute, upozoravajući na štetne špekulativne poteze i naglašavajući njihov negativan utjecaj na nacionalnu ekonomiju. Kanda je ukazao na spremnost Japana da intervenira “24 sata, 365 dana”, s tim da svaka devizna intervencija bude objavljena do kraja svibnja.

BoJ je izvijestila o značajnom projektiranom smanjenju bilance tekućeg računa za 7,56 bilijuna JPY (48,2 milijarde USD) zbog fiskalnih čimbenika poput izdavanja državnih obveznica i plaćanja poreza. Dok je BoJ nedavno odlučila da zadrži trenutačnu monetarnu politiku, ukazujući na nastavak skoro nulte kamatne stope, nagovještaji guvernera Uedae i kvartalno izvješće ukazuju na moguću seriju povećanja kamatnih stopa u narednim godinama, potencijalno počevši od jeseni. Iako je JPY dostigao najnižu razinu u odnosu na USD u posljednje 34 godine usred fokusa tržišta na trenutačnu politiku, analitičari predviđaju postupno povećanje referentne kamatne stope, sa projekcijama da će dostići razinu od 1% do kraja 2025. godine.

OECD je smanjio svoju prognozu ekonomskog rasta za Japan na 0,5% u 2024. godini sa ranijih 1,0%, ali je poboljšao prognozu na 1,1% u 2025. godini sa 1%, koliko je prognozirano u veljači.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno	Prethodno
				stanje	razdoblje
1.	PMI indeks prerađivačkog sektora F	TRAV	49,9	49,6	48,2
2.	Stopa nezaposlenosti	OŽUJ	2,5%	2,6%	2,6%
3.	Maloprodaja (G/G)	OŽUJ	2,4%	1,2%	4,7%
4.	Industrijska proizvodnja (G/G) P	OŽUJ	-6,3%	-6,7%	-3,9%
5.	Monetarna baza (G/G)	TRAV	-	2,1%	1,6%

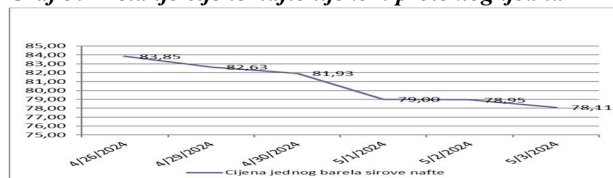
JPY je tijekom proteklog tjedna aprecirao u odnosu na EUR te je tečaj EURJPY zabilježio pad sa razine od 169,31 na razinu od 164,72. JPY je aprecirao i u odnosu na USD te je tečaj USDJPY zabilježio pad sa razine 158,33 na razinu od 153,05.

NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 83,85 USD (78,42 EUR). Cijena nafte je tijekom proteklog tjedna svakodnevno bilježila smanjenje zbog ublažavanja geopolitičkih rizika na Bliskom istoku i neizvjesnosti oko smanjenja kamatnih stopa. Početkom tjedna cijena nafte je smanjena, jer su pregovori o prekidu vatre između Izraela i Hamasa u Kairu ublažili zabrinutost zbog šireg sukoba na Bliskom istoku. OPEC predviđa da će globalna potražnja za naftom doći do razine od 116 milijuna barela dnevno do 2045. godine. Povećanje zaliha sirove nafte u SAD, kao i zabrinutost zbog uporne inflacije koja utječe na očekivanja smanjenja kamatnih stopa Feda nastavili su utjecati na smanjenje cijene ovog energenta do kraja tjedna. Prema podacima koje je objavilo Ministarstvo energetike SAD zalihe sirove nafte su prošlog tjedna porasle za 7,3 milijuna barela, a proizvodnja nafte iz veljače zabilježila je najveći mjesečni rast u posljednje tri godine. Istodobno, Američki institut za naftu (API) je priopćio su da zalihe sirove nafte u SAD prošlog tjedna povećane za 4,9 milijuna barela, suprotno očekivanjima smanjenja za 1,5 milijuna barela. Usprkos negativnim rizicima Međunarodna agencija za energiju (IEA) predviđa stabilan rast globalne potražnje za naftom, podržavajući cijene. Očekuje se da će OPEC+ produžiti smanjenje proizvodnje kako bi održao deficit ponude i potražnje, iako i dalje postoji zabrinutost zbog potencijalnih ograničenja proizvodnje iz škriljaca u SAD. Proizvodnja sirove nafte zemalja članica OPEC je u travnju ostala relativno stabilna u odnosu na ožujak uz manje fluktuacije među njima. Krajem tjedna referentna vrijednost nafte WTI je smanjena na razinu blizu 78 USD, što je najniža razina od sredine ožujka, jer Hamas razmatra privremeni prekid vatre s Izraelom, smanjujući premiju geopolitičkog rizika na cijene sirove nafte. Pored toga, OPEC je održao radni sastanak o rješavanju problema prekomjerne proizvodnje nafte i kreiranju kompenzacijskih planova za prethodne viškove.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 78,11 USD (72,59 EUR). Cijena nafte je smanjena u odnosu na prethodni tjedan za 6,85%.

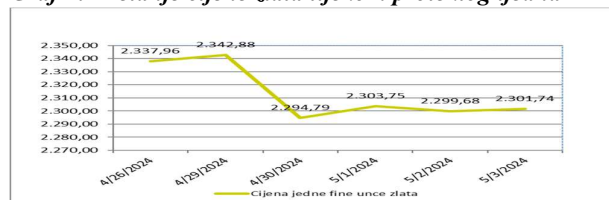
Graf 3: Kretanje cijene nafte tijekom proteklog tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.337,96 USD (2.186,44 EUR).

Tijekom proteklog tjedna cijena zlata je imala trend smanjenja uoči iščekivanja odluka Feda. Najveći dnevni pad od preko 2% je zabilježen u utorak. Prema podacima World Gold Councila javne institucije, posebice centralne banke, dodale su 290 tona zlata svojim zvaničnim fondovima u I. kvartalu, dok je Kina predvodila kupovinu. Značajan dio ovih akvizicija ostao je neprijavljen, što je izazvalo špekulacije o neotkrivenim "tajnim kupcima". Primijećeno je da je jaz između javno dostupnih podataka i vlastitih procjena istraživačke kompanije Metals Focus bio najveći u posljednje dvije godine. Neki analitičari ovogodišnji rast cijene zlata od 12% pripisuju utjecaju ovih "tajnih kupaca" među centralnim bankama. Ovaj porast kupovina centralnih banaka u I. kvartalu predstavlja najveće povećanje od kada su se podaci počeli pratiti 2000. godine i naglašava kontinuiranu globalnu potražnju za zlatom kao sredstvom sigurnog utočišta uslijed ekonomskih neizvjesnosti. Jedino smanjenje ulaganja u ovaj plemeniti metal je zabilježeno kod Centralne banke Uzbekistana (-14 tona). U izvješću World Gold Councila za I. kvartal se, također, navodi da je prosječna cijena zlata dostigla rekordnih 2.070 USD po unci u navedenom razdoblju, što je povećanje od 10% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine i povećanje od 5% na kvartalnoj razini. Proizvodnja plemenitog metala u rudnicima je također porasla za 4% u odnosu na prethodnu godinu, na razinu od 893 tone, što je rekord za I. kvartal. Zapadni investitori su pokazali snažnu kupovinu zlata uz uravnoteženo uzimanje profita, dok su istočna tržišta pokazala snažnu kupovinu u razdoblju porasta cijene. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.301,74 USD (2.138,96 EUR). Cijena zlata je već drugi tjedan zabilježila pad, te je u odnosu na prethodni smanjena za 1,55%.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tijekom proteklog tjedna

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili neizravnu štetu koja može nastupiti kao posljedica rabljenja ili nemogućnosti rabljenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih temeljem njih.